

LITERATUUR EN KUNST.

We beginnen deze rubriek, nu ze weer wekelijks haar plaats krijgt in de kolommen van ons blad, met het beantwoorden van eenige vragen.

Uit den lezerskring bereiken mij namelijk verschillende vragen, van welke sommige dingen betreffen, die mogelijk ook anderen dan de vragers alleen interesseren. En het is sinds lang gevolgd gewoonte, zulke „gevallen“ binnen het raam van een artikel te behandelen.

De eerste kwestie is van algemeenen aard.

In den loop van dit jaar verscheen een nieuwe uitgave van een boek, dat uit de vorige eeuw dateert en in inhoud en vorm beide de karaktertrekken draagt van zijn tijd, het bekende „De Schaapherder“, van J. F. Oltmans. Men herinnert zich wellicht, dat men het jaren geleden uit grootvaders kast heeft opgediept en toen met belangstelling heeft gelezen, maar — en dat is de vraag, die gesteld werd — heeft nu zoo'n typisch 19e eeuwisch boek nog waarde voor onzen in ieder opzicht veranderden tijd en is er nog wel ratio voor een nieuwe uitgave? Zullen, kunnen we onzen jongeren dit boek ter lezing geven, dat in onze jeugd al oud was?

Deze alleszins begrijpelijke vraag heb ik reeds eerder te beantwoorden gekregen: in de „Lecturgids“ van Mei 1930 schreef ik daarover een artikel. Blijkbaar heeft de vrager dit niet bij de hand; daarom volg hier, voorzover het op de thans gestelde vraag antwoord geeft.

..... De vraag, of voor zulk een uitgave belangstelling te verwachten valt, hangt samen met de kwestie of Oltmans' werk al dan niet op zichzelf van betekenis is en of „De Schaapherder“, voornamelijk bestanddeel van dat werk, eigenschappen van betekenis heeft.

Jan Frederik Oltmans is, naar men weet, een auteur uit het midden der vorige eeuw. Hij werd geboren in 1806, woonde 't grootste deel van zijn leven in Amsterdam, waar hij eerst bij zijn vader op het kantoor was en later zich uitsluitend bezig hield met geschiedkundige studie en schrijverswerk (o.a. was hij een tijdlang medewerker aan Potgieters Gids), tot zijn zwakke gezondheid hem noopte naar een Geldersch dorpje te verhuizen (Steenderen). Daar overleed hij in 1854. De tijd van zijn arbeid valt dus samen met dien van het liberalistisch chauvinisme en den opbloei der romantiek. De historische roman, die als literaire kunstvorm uit deze tijdrichtingen resulteert, is dan ook zijn genre en het werk van den Engelschen romanticus Walter Scott, den vader van den historischen roman, zijn voorbeeld. Hij staat — eerste factor van literaire betekenis — met zijn geschriften dus geheel in den geest van zijn tijd en — tweede element van waardij — hij brengt in die geschriften de eigenschappen van het soort tot hun volle ontplooiing.

De historische roman is een roman, die historische stof bewerkt, vordert dus kennis van en inzicht in het historisch gebeuren. En dat nu is de op den voorgrond tredende kwaliteit van Oltmans' werk: die kennis en dat inzicht vertoont het in hooge mate. Hij bestudeerde de stof, die hij wenschte te behandelen met groote nauwgezetheid en zocht zich door allerlei archeologische onderzoekingen een juist indruk te vormen van den tijd en de omgeving, waarin zijn verhalen spelen.

Deze historische zuiverheid zet een zeker stempel op het werk. Beschrijving van menschen, toestanden, landschappen, volksgebruiken, voorwerpen neemt er een heel groote plaats in; er is, gelijk Prof. de Winkel het uitdrukt een „naast pijnlijk streven naar waarheid“ in de mededeeling van feiten en dingen. Uiteraard stelt dit zekere eischen aan den lezer: belangstelling wordt van hem gevorderd en historische zin, een begrip, dat voor den auteur ook de kleine trekken van het historische beeld belangrijk zijn als: het typeeren van kleederdrachten, van huiselijke gewoonten, van stedelijke en gewestelijke verhoudingen. Een vluchtige lezer, iemand, die zich alleen interesseert voor het actieve van 't verhaal, zal daarom Oltmans' werk ietwat langdradig noemen. 't Zelfde bezwaar, dat men aanvoert tegen de romans van Mevr. Bosboom-Toussaint spreekt men dan uit tegen de boeken van Oltmans. Maar zoo goed als die historische nauwkeurigheid de blijvende verdienste is van Mevr. Bosbooms werk, zoo is ze ook een belangrijk element van de waardij, die Oltmans' romans hebben, een element, dat deze boven die van Van Lennep doet stellen.

Zoo als vanzelf komende tot een naast elkaar plaatsen van de literatuur van Mevr. Bosboom, Oltmans en Van Lennep, wijzen we nog op een tweeden trek, dien Oltmans met Mevr. Bosboom (zijn meerdere als kunstenaar overigens) gemeen heeft: als zij tracht bij de karakters van zijn personen te analyseeren: figuren als die van Maria, de dochter van den wapensmid uit „De Schaapherder“, of van Frank, van Schaffelaar's edelen vriend, van Jan van Schaffelaar zelf en van zijn duivelschen tegenstander Perrol worden niet alleen beschreven, maar ook psychologisch beschouwd. En dit psychologisch ontleden verklaart de houding van iemand als de heks uit de Hunnenschans, of den zonderlingen schaapherder zelf. Ook deze eigenschap brengt weer mee een trager verloop van de handeling en leidt dan weer bij sommigen tot het verwijt van langdradigheid. Maar ze is juist als bij Mevr. Bosboom, (die psychologie bij uitnemendheid was en ook in dezen weer boven Oltmans uitreikt) weer factor van de betekenis, die het werk heeft, ook nu nog, of beter, juist nu, juist in onzen tijd, die de

psychologische analyse als element in een boek vooropgesteld wil zien. Van Lennep, die het in vlotheid van vertelling van Oltmans zeker wint, is in zijn karaktertekening en persoonsontleding diens mindere. Oltmans mist het geestige, het sprinkelende, het onderhoudende van Van Lennep, maar literair gezien staat hij bij dezen stellig niet ten achter.

Als de andere zijde van den historischen roman der midden 19e eeuwse jaren is er zijn romantiek. Die romantiek is het karakteristieke van Walter Scott's romans en ze is, in navolging daarvan, want de invloed van Scott op Oltmans is heel groot geweest, ook een der kenmerkende eigenschappen van Oltmans' boeken. In „De Schaapherder“ is ze wel op haar sterkst aanwezig. Daar openbaart ze zich ook in haar verschillende gedaanten: in de figuren van den Schaapherder en van de heks in haar trek tot geheimzinnigheid en wild-fantastische grilligheid; in de figuur van Perrol met de roode hand in haar Byronaansch accentueeren van het donkere in de menschenziel; in Maria in haar idealiseeren van de hoogstaande vrouwenfiguur. En nu is het die romantiek, die aan Oltmans' boeken — en met name aan „De Schaapherder“ — de bekoring als lectuur geeft. Met spanning volgt men al de gemene handelingen en duivelsche listten van Perrol; de heks en Ralph, de schaapherder, oefenen een geheimzinnige aantrekkingskracht uit, zoo vaak zij ten tooneele verschijnen en altijd onmiddellijk de leiding der gebeurtenissen hebben; groote en warme sympathie groeit, naarmate men verder leest, voor Maria, die gaandeweg bij den lezer voorwerp wordt van een echt romantische vereering; men bewondert en geniet van een ridderlijke figuur als Jan van Schaffelaar, van een edel mensch als den jongen Frank en de tragiek van heider leven legt tusschen hen en den lezer een hechten band.

En dat is het nu, wat Oltmans' boeken (want ook „Het Slot Loevestein“ mag in dit verband worden genoemd) in onzen tijd nog hun plaats geeft: die eigenaardige verbanding van historie en romantiek, dat idealiseeren enerzijds, dat fel en hartstochtelijk doen verachten aan den anderen kant. Want al is er ook nog zooveel veranderd en al is de mensch van tegenwoordig nog zoo ver afgeraakt van de romantiek van zijn grootouders, diep in zijn ziel heeft hij toch altijd nog behoefte aan het romantische, behoefte aan helden en heldenvereering. Onwezenlijke tegenstellingen als Maria en Perrol worden juist in hun antithese gewaardeerd: de groote zielereinhoud van de eerste en de ongevenaarde brutoheid van den laatste vormen een altijd weer aantrekkelijk contrast, juist omdat Oltmans met lijnen zin voor compositie, ze telkens tegen over elkaar weet te doen uitkomen. En mannen als van Schaffelaar en Frank, die men in het nuchtere leven van allen dag niet kent, wil men in zijn lectuur immer gaarne ontmoeten. Het gelooven in hun werkelijkheid, dat Oltmans' geslacht hen deed bewonderen, moge verdwenen zijn, als boekfiguren hebben ze een glans, die ook op den modernen mensch zijn bekoring uitoefent.

Kan dus de nieuwe uitgave van „De Schaapherder“ nog belangstelling vinden? Ongetwijfeld. Op een andere manier dan vroeger misschien, maar zeker zullen velen er ook nu nog van genieten. En ook is die uitgave uit het oogpunt van betekenis voldoende gemotiveerd. Want Oltmans, hij moge dan, vooral in zijn latere werk, te weinig zelfstandig zijn, is zeker niet een van de minsten onder de historische-romanschrijvers der 19de eeuw en bezat de eigenschappen, die den goeden auteur noodig zijn.

Evengoed als vroeger, zullen ook nu nog vele lezers, ook jongeren ('t is echter géén kinderlectuur) avonden lang in de lectuur van „De Schaapherder“ verloren zitten.....

De tweede vraag, die voor beantwoording in dezen vorm in aanmerking komt, is een informatie naar „diervverhalen in den modernen stijl“. Wanneer met deze qualificatie bedoeld wordt beschrijving van dierenleven op grond van bestudering van de dieren en hun gewoonten, kan ik wellicht den vrager helpen.

Hij zoeke dan allereerst in de boeken van den Amerikaanschen schrijver William J. Long, in Nederlandsche vertaling (van Cilia Stoffel) uitgegeven door W. L. en J. Brusse's U.M., Rotterdam. Boven de bekende soortgelijke boeken van Jack London en O. Curwood, munten deze uit door psychologische analyse en de op zorgvolle waarneming berustende weergave van het dierenleven. En met de genoemde diervverhalen hebben ze gemeen, dat ze geen beschrijvingen zonder meer zijn, maar eigenlijk alle romans, door vaak rijke romantische elementen en boeienden verhaalvorm. Men kan uit de navolgende titels zijn keuze doen: Dierenleven in de Wildernis, Kijkjes in het dierenleven, Het Boschvolkje, Op eenzame zwerftochten, Boschgeheimen, Een broertje van den heer, Op heren uit, Zonder geweer op jacht, De grize wolf, Langs dierenpaden in het hooie Noorden, Thuis in de wildernis, Het vroolijke boschooneel, Heel het bosch speelt mee, Moeder Natuur, Een studie over leven en dood der dieren, Leven en sterven der dieren in de wildernis.

Verder zijn er de diervverhalen van Hermann Löns, den Duitschen schrijver, uitgegeven in Nederlandsche vertaling door A. G. Schoonderbeek, Laren. Ook in deze boeken vindt men frissche, vlot-vertelde diervverhalen „in den modernen stijl“, misschien wat realistischer van tekening dan bij Long, maar met evenveel liefde en even getrouwe waarneming der werkelijkheid beschreven. We noemen: Mummelman, Op de Bergwei, De kraaienhut, De Wulpen roepen, Heidevolk.

Dan wijzen we op de authentiek Nederlandsche boeken van Heijmans en Thijssen (uitgave Versluis, Amsterdam) waarvan „In sloot en plas“,

„Van Vlinders, Bloemen en Vogels“, „Door het rietland“, zeer bekende proeven zijn, vooral als jeugdlektuur zeer aanbevelenswaard. Voorts op de heel goede boeken van H. E. Kuyman (uitgave W. L. en J. Brusse's U. M., Rotterdam), verhalen in den trant van William Long: Snelvoet, de schrik der Veluwe; Snelwiek, de Edelvalk; Avonturen van Scherpoog, het Koolmeesje; Bontje, de Bergeend; Roofgaww, de sluwe Ulk.

Ook verdient aanbeveling het door André Schilling uit het Duitsch vertaalde boek „Met flitslicht en luks“.

Heel deze dierv-literatuur is een belangrijke vorm van moderne literaire kunst (de boeken van Heijmans en Thijssen alleen zijn wat ouder) en vormt voor onze jongeren zeer geschikte lectuur.

Een derde vraag kan ik beantwoorden met een simpele verwijzing. Een lezer zoekt eenige beschouwing over de boeken van A. M. de Jong, Meryntje Gijzen Jeugd.

Hij leze dan: Dr P. Stegenga, De kinderziel, God en het leven (uitg. J. M. Bredée, Rotterdam) of Dr C. Tazelaar, „A. M. de Jongs Meryntje Gijzen cyclus“. (Uitg. U.M. „Holland“, Amsterdam.)

De overige vragen beantwoord ik gaarne in een volgend artikel.

C. T.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

Persstemmen.

Zwemer.

Vertelden we in een andere rubriek onlangs het een en ander over Prof. Dr S. Zwemer, „Onze Toekomst“ geeft interessante bijzonderheden over deze merkwaardige persoonlijkheid. Wij willen ze onzen lezers niet onthouden.

Onder ons Gereformeerd volk, onder onze landgenooten, onder de vrienden van Zending en scholen heeft de naam Zwemer een goeden klank. Nooit zal wel buiten de pastorie en zelfs niet van de meesten, die daar binnen woonden het benijdenswaardig geheim bekend worden van die dorpspastorie, van waar uit de zalige dominee A. Zwemer en zijne gade een vijftal kinderen in Gods koninkrijk uitzonden met 'n buitengewoon gezegende zending. Ze groeiden op als lustige knapen en als 't temet wat te hevig liep, riep de verstandige vader uit het venster van zijn kamer: „Jongens, appel rapen“. Dat deden ze dan en een hummer noemde het later „de overheerschende kracht eener nieuwe bezieling“. Wat geest toch dreef hen aan, dat deze zendingen werden: James, Frederick, Pieter, Samuel, Nelly? James onvermoeid in zijn geheel eigenaardigen arbeid om kerk en scholen te bouwen, de man, die het geloof had en den moed om duizenden te verzamelen voor de belangen van hooger onderwijs en daarin met bovennatuurlijke inspanning ten einde toe volhardde als hem ook letterlijk maar de helft van zichzelf was overgebleven. Frederick, die zich met vroolijke toewijding den eere naam gaf en verwierf om Gods jachthond, canis domini, te heeten over de prairies van Dakota, om in het midden zijner jaren den strijd te eindigen. Pieter, die voor een troepje slavenjongens zich opofferde en de Abel werd der Arabische zending, vanwaar hij stervende zichzelf naar Amerika terugleepte, om eindelijk door een Katholiek broederpriester liefderijk in een Lutherisch hospitaal te worden bezorgd. Nelly, een Christelijke onderwijzeres, voor veertig of vijftig jaar van eigen volk en verre heidenen. En dan staat daar van al die zonen Samuel, kind van verhoord gebed en bijzonder van jongsaf gewijd. We noemen hem zonder geforceerde jofpraak gemakkelijk den Grooten Zwemer. In hem zijn wel al de edele eigenschappen van zijn geslacht het krachtigst openbaar geworden. We zouden wel kunnen zeggen, dat die broeders hem een bijzonder erfdeel hebben nagelaten, opdat hij de Zwemer-taak, zoovele jaren na hun heengaan, zoude voortzetten.

Samuel Zwemer kwam en sprak en overwon weer in Sioux County en andere oorden. Voor ons persoonlijk was het dertig jaar sedert wij voor 't eerst en tot ditmaal voor het laatst zijn bezieland woord hoorden. Hij was jong en wij nog jonger. Het mag toen meesters zijne tweede terugkeer geweest zijn uit toen vooral zoo letterlijk Arabia Deserta. Voor ons, voor duizenden, was het eene gebeurtenis om Zondel. Zwemer te hooren. Zijne soepele gestalte vol veerkracht, zijn schitterende geest en Zwemer's welsprekendheid, zijne toewijding aan dat werk grepen de scharen. Dat was de „dag zijner heikracht“, zooals hij daar verscheen in zijn „dageraad en de dauw zijner jeugd“. Zooals Zwemer toen sprak spreekt hij nu nimmer meer. De eenzaamheid der woestijn en de nabijheid Gods was op hem gevallen. Hij was, als eens een Paulus, henen gegaan naar Arabië. Elk mensch met eene jonge zending denkt met dankbaarheid terug naar die onvergetelijke jaren, toen hij steeds zichzelf overtrof.

Want Zwemer moest meer worden dan een jonge enthousiast, die als een Peter de Hermit, meesleepte tot een beteren kruistocht tegen de Halve Maan naar Arabië. In die dagen stonden jongelingen op, die hem gevolgd zijn, volgen moesten. Zwemer moest een stantsman worden in die onmetelijke onbegrepen wereld van den Islam. Hij moest schrijven met autoriteit, tot dat zijn werk stond in de bibliotheken van Universiteiten, waar men meer wilde weten van Arabië en de Mahomedanen in „die wieg van Islam“ gebakerd en verspreid over heel Afrika en heel Azië. Zwemer moest een vraagbaak en een raadsman worden. En

„Door het
vooral als
orts op de
n (uitgave
, verhalen
, de schrik
aturen van
Bergeend;

idré Schil-
„Met flits-

rijke vorm
van Hey-
en vormt
ur.

a met een
e beschou-
Meryntje

erziel, God
(totterdam)
ntje Gijzen
dam.)
me in een

C. T.

Zwemer.

gs het een
Toekomst
merkbaar-
lezers niet

ze landge-
en scholen
. Nooit zal
le meesten
waardig ge-
van waar
e gade een
onden met
roelden op
hevig liep,
r van zijn
ze dan en
eerscheide
toch dreef
nes, Frede-
heid in zijn
scholen te
den moed
angen van
aurlijke in-
m ook let-
overgele-
vinding den
ond, canis
akota, om
e eindigen
zich opof-
g, vanwaar
rugsleepte,
der-priester
worden be-
voor veer-
eidenen.
muel, kind
saf gewijd,
ak gemak-
wel al de
krachtigst
en zeggen,
eel hebben
vele jaren

erwon weer
us persoon-
erst en tot
d hoorden,
toen mees-
e uit toen
ons, voor
endel. Zve-
veerkracht,
rekendheid,
charen. Dat
daar ver-
ner jeugd".
u nimmer
e nabijheid
e eens een
ensch met
heid terug
zichzelfen

een jonge
meesleepte
Maan naar
p, die hem
een staats-
pen wereld
autoriteit,
van Univer-
Arabië en
gebakert
le. Zwemer
vorden. En

dat kon hij; dat wilde hij wel, want hij was een Zwemer. Zij lieten zich door den Geest verplaatsen naar drang van arbeid en omstandigheid, tot dat ze de eigenschap verwierven van een zekere alomtegenwoordigheid. De ubiquitous der Zwemers werd aangenamer spreekwijze onder ons volk. Men was niet zeker of Frederick op een Zondag met zijn „ponies" in Zuid-Dakota zoude wezen of in Noord-Dakota. Als studenten aan de oude Academie waren wij niet zeker of Prof. James F. den volgenden morgen in de Engelsche geschiedenis zoude zijn of in New-York. Het was de geest van „Wanderlust" en avontuur, die hun in het bloed zat en die in die mannen merkwaardig geheiligd werd. In menig rustloos hart heeft de Heilige Geest beslist of die mensch een vagebond of een zending zoude wezen.

En zoo hebben ook wij na vele jaren nog eens weder de maat genomen van Dr Samuel M. Zwemer. Onze bewondering werd vernieuwd. Hij wilde ons nog even in het voorbijgaan wijs maken, dat een traktaatje zoo goed kon zeggen als hijzelf wat hij bedoelde. Onmogelijk! Ge moet Zwemer zien en hooren en dan neemt hij u mee, al vreest gij ook, dat hij uw geld hebben wil voor het Koninkrijk naar Arabie, Egypte en de wereld om. Hij speelt met de aarde als een knaap met zijn bal. En in ernst en fijnsten humor verliest hij nooit zijn doel, zijn machtig levensdoel in 'theilig spel. Die Zwemer hoort, ziet nooit naar de klok. In geheel onze Amerikaanse kerkelijke wereld, waar het over Mahomedaanse zending gaat, daar wordt Zwemer genoemd; daar wordt hij geroepen. En Zwemer komt al moeten ze hem soms „uit Egypte" roepen, met de bereidwilligheid van een held, die „op den weg uit de beek drinkt".

En nu is hij in Princeton. Een zijner vurige bewonderaars vroeg of hij het daar uithouden zal. Zijne orthodoxie wordt zelfs ook daar niet aan de kleederen zelf gezegd. Dat bedoelde de vriend ook niet. Kan Zwemer zich daar rustig nederzetten? Hij moest mogelijk eerst nog wat onder worden. We zullen met belangstelling wachten hoe de Geest des Heeren dezen „Simson" verder drijft „in het leger van Dan".

Van het gezegend kruis, dat uit den geboren dichter Dr A. Zwemer voortkwam zijn er als we wel hebben, nog deze zoon en zijn twee zusters overig. Van deze twee werd ook het best van haar opofferend leven gegeven aan zending en onderwijs. En haar houden wij in dankbare gedachtenis als onze eerste meesteresse in hogere studie. We meenen dat vast, dat we de tolk van duizenden zijn in deze nog ten deele tijdige waardeering van het groote, goede werk der „Zwemers". We komen wel eens laat met onze bloemen.

„Onze Toekomst" nam dit over uit „De Volksvriend". HEPP.

Afschaffing admmissie-examen.

Spaarzaam druppelen nog in onze kerkelijke pers de beschouwingen over de Synode van Arnhem.

Het besluit der Synode om te Kampen het admmissie-examen af te schaffen, wordt door Dr W. H. Gispens Jr in de „Geref. Kh. van Delft" aldus toegejuicht:

De eerste week van de Synode te Arnhem bracht het besluit tot afschaffing (binnen afzienbaren tijd) van het admmissie-examen aan de Theologische School te Kampen.

Voortaan zal dus, wil men daar in de Theologie gaan studeren, noodig zijn, dat men of eindexamen van het Gymnasium of staatsexamen te Utrecht doet. De Vrije Universiteit zal voor haar theologische faculteit nu wel dit voorbeeld volgen en dan zijn we met 1931 van het toelatingsexamen af.

We hebben door dat toelatingsexamen ongetwijfeld goede, zelfs beste dominees in onze kerken gekregen. Maar het wil er bij ons niet in, dat die goede krachten er ook niet komen langs den weg van het staats-examen. En het was toch eigenlijk beneden de waardigheid van de kerken, zich met den lichtsten eisch tevreden te stellen. Want de voorbeelden zijn er, dat iemand, die voor het staats-examen zakte, in hetzelfde jaar voor het toelatingsexamen slaagde.

God vraagt het beste. Dat is de regel en moet gehandhaafd blijven.

En heeft men in 't geheel geen gelegenheid tot studeren gehad en toch geniale aanleg, dan is daar nog art. 8, dat nooit zal worden afgeschaft.

Wij juichen het besluit van de Synode van Arnhem toe en gelooven, dat onze kerken er mee gebaat zullen zijn.

God en de deftigheid.

Dezelfde hand schreef in hetzelfde blad:

In de advertentie-rubriek der Christelijke bladen kan men zich 'n merkwaardig proces zien ontwikkelen.

De deftigheid is daar bezig Gods naam te verdrijven uit de aankondigingen van geboorten.

Vroeger was het regel, om „met dank aan God" kennis te geven van de geboorte van 'n zoon of dochter. En er zal wel weinig gevaar geweest zijn, dat op zoo'n moment een dergelijke uitspraak niet oprecht gemeend was.

Tegenwoordig (het trof mij de laatste maanden) vinden we zelfs van vooraanstaande Gereformeerden de mededeeling: „Gehoren..." en dan volgt de naam van het kind en de namen der ouders. Natuurlijk ook andere formuleringen maar God wordt niet genoemd. De reden van dit niet noemen, dat op zoo'n moment toch wel een opzettelijk verzwijgen moet zijn, is, naar ik hoorde, dat dat niet meer mode, niet deftig meer is.

Wat worden we geweldig deftig!

Wie weet, misschien wel zoo deftig als de liberalen!

In het noemen zit het niet!

Nee, maar hier is het noemen een daad.

Zoo moeilijk is het, in veel gevallen als Christenen ook in onze manieren en omgangsvormen het Christendom te doen uitkomen. Welnu, hier is een gelegenheid, die we niet moeten verzuimen. Ons niet schamen, te uiten wat er leeft in het hart.

Onnoodig, hoewel misschien niet overbodig, te zeggen, dat ik niet bepaalde personen met dit stukje onaangenaam wil zijn. Ik wilde alleen uitdrukking geven aan mijn meening: „als dat deftig is, dan beware ons God voor zoo'n deftigheid!"

Deze God-Jooze deftigheid is een tegenhangster van de deftigheid van de witte das, welke vroeger in advertenties weleens tot uiting kwam. Maakte een weduwnaar niet eens per advertentie bekend, dat hij het betwijfelde of zijn vrouw wel in den hemel was? De advertenties leken soms korte preeken. Men achtte zich dit aan zijn vroomheid verplicht.

Worden we voor beide uiterste deftigheden bewaard! Natuur en waarheid passen ook hier.

Maar dan een geloovige natuur en een geloovige waarheid. De geloovige natuur is beslist, doch sober. HEPP.

De catechisatie.

Gelukkig heeft nog steeds het catechetisch onderwijs de volle aandacht in onze kerken. En thans, bij het begin van het nieuwe „catechisatie-seizoen" schrijven verschillende kerkbodes over dit onderwerp. Zoo lezen we in het „Noord-Hollandsch Kerkblad" een stukje van de hand van (Ds C.) L. (Indehoom) onder den titel: „Stad en dorp".

In 't algemeen kan gezegd, dat in de dorpen het kerkelijk leven krachtiger is dan in de steden. In de dorpen wordt 't meer gedragen door historie en traditie. Ook zijn daar de gevaren minder. Vanzelf gaat dit niet overal door. Er zijn groote dorpen, waar het kerkelijk leven door vele bezwaren wordt gedrukt, en kleinere steden, waar het in zijn goeden gang weinig stoornis ondervindt. Dit zijn echter uitzonderingen. In den regel zal het voor de dorpskerk minder moeilijk zijn, te beantwoorden aan hare heilige roeping, dan voor die in de groote stad.

In één opzicht echter wint de groote stadskerk het, niet van alle, maar wel van vele kerken ten plattelande. We denken hier aan de catechisatie. En dan niet zoozeer aan de deugdelijkheid van het onderwijs. Ook niet aan de trouw, waarmee zij wordt bijgewoond, of aan den ijver, waarmee men zich voor bereidt. Maar aan den tijd, gedurende welken er gecatechiseerd wordt.

In de steden wordt hoogstens twee maanden zomervacantie gegeven. En voorts een paar weken met Kerstmis, en ook met Paschen. Zoodat men zeggen kan, dat de catechisaties gehouden worden gedurende negen maanden per jaar.

Maar kom nu eens op de dorpen. En dan vooral op die, waar de bevolking in landbouw of veeteelt haar bestaan vindt. Hoevele zijn er, waar de catechisaties eerst beginnen na den dankdag of het dankuur voor den oogst (den 1sten Woensdag in November) en reeds eindigen vóór den biddag of het biduur voor het gewas (den 2den Woensdag in Maart). De tijd, voor catechiseeren bestemd, omvat dus nauwelijks vier maanden. Waar dan nog de kerstvacantie-weeken afgaan!

Er is reeds herhaaldelijk op aangedrongen, in de kerkelijke vergaderingen en ook in de pers, dat hierin verbetering mocht komen. Maar bijna altoos vergeefs. Hier zien we, dat vasthouden aan de traditie niet altijd valt te prijzen. Er zijn gewoonten, die het eene geslacht overneemt van het andere, terwijl er radicaal mee diende te worden gebroken.

Of wij dan meenen, dat hier willekeur in het spel is? Of we niet weten, dat 't het werk is, waardoor de zonen en dochters van boeren en boerenarbeiders verhandeld worden, vroeger dan November en later dan Maart te catechiseeren?

Dat met een beroep op het werk de catechisatie wordt teruggebracht tot een minimum-periode weten we zeer wel. Maar dat dit beroep geldigheid heeft voor het aangezicht des Heeren betwijfelen we.

Zelf hebben we nooit een z.g. boerengemeente gezien. Maar dertig jaar geleden hebben we gezien, wat in dit opzicht volharding en trouw vernag. In een zeer groote gemeente, niet ver van de mijne, waar de bovenomschreven misstand heerschte, kwam een predikant, die van stonde aan met heiligen ernst daartegen inging. Zijn pogen scheen vruchteloos. Maar hij liet niet af. Hij trachtte de ouders te overtuigen. Hij wist de jonge menschen te winnen. En onder Gods zegen heeft hij mogen bereiken, dat de catechisatie-periode, wel niet den duur verkreeg van die in de stad, maar toch met eenige maanden werd verlengd. En nog steeds is het in die gemeente zoo. Wat deze predikant tot stand mocht brengen, is nu traditie geworden. En nu weet men niet anders of 't hoort zoo.

Dat onze predikanten graag catechiseeren is bekend. Voor velen is het, na het preeken, 't liefste werk. Laten onze kerkeraaden ten plattelande hen dan steunen, indien ze er op aandringen, den catechiseertijd en naar voren en naar achteren te verleggen. Men ga niet aanstonds voor allerlei bezwaren op zijde. Men ontmoedige vooral de jonge dominees niet, die met ijver en idealisme zijn beziel. Maar men neme de proef. Onder biddend opzien tot den Heere der gemeente. Onder inwachting van Zijn zegen. En de uitkomst zal verrassend zijn.

't Geldt hier zoo hoog belang. 't Belang van het zaad der kerk, en daarin en daarmee 't belang van de kerk zelve.

Wie zijn weg wel aanstelt, dien zal God Zijn heil doen zien.

Maar intusschen is het de vraag of het „Dorp" het niet wint van de „Stad" in getrouwheid. Ik denk hier vooral aan de zeer groote stad. Al wordt daar negen maanden van 't jaar gecatechiseerd, ik vrees, dat het

aantal jaren, dat de jonge menschen er op catechisatie gaan, en de ijver, die ze betoonen, niet altijd evenredig is aan den langen duur van den catechisatie-cursus. Behartigenswaardig is, wat „De Amsterdamsche Kerkbode" over deze materie schrijft:

Een woord om onze ouders op te wekken, dat zij hun kinderen, die daarvoor in aanmerking komen, geregeld ter catechisatie zenden, moest eigenlijk niet noodig zijn.

Het is ook niet noodig voor die vaders en moeders, die ernst maken met de belofte, die zij bij den Doop voor het aangezicht des Heeren in het midden der gemeente ten aanzien van de opvoeding van hun kinderen hebben afgelegd. Ouders, die iets beseffen van het groote voorrecht, dat God hun de verzorging van gedoopte kinderen heeft toevertrouwd, beschouwen de catechisatie vanzelf als een zaak van hoog belang, waarmee zij hoogen ernst maken. Zij laten dat ook aan hun kinderen voelen, door zich niet alleen op de hoogte te stellen van hun vorderingen in de voor het maatschappelijk leven noodige kennis, maar door ook met belangstelling de vruchten van dit geestelijk onderricht bij hen te volgen. Zij achten het catechisatie-tuur een van de voornaamste van heel de week en laten niet dan bij hooge en dringende uitzondering toe, dat hun jongen of meisje het verzuimt. En bovenal brengt de vurige begeerte, dat dit onderwijs in de leer der waarheid voor die jonge zielen waarlijk tot zegen moge zijn, hen voortdurend op de knieën. Het kan ook bij zulke ernstige ouders nog wel gebeuren, dat later een zoon of dochter afdwaaft en de wereld gaat dienen. Dat is wel in-droevig, maar in zekeren zin staan vader en moeder dan toch vrij, omdat zij gedaan hebben wat de hand vond om te doen.

Maar niet al onze ouders voelen even sterk het gewicht van deze zaak. Er zijn soms wel-meenende vaders, maar die te veel aan het hoofd hebben, om op dat catechetisch onderwijs te letten. Er zijn soms vrome moeders, die er wel last van hebben, als zij merken, dat hun kind laksch is in het bezoeken van dit onderwijs, maar die, vooral wanneer vader ook al niet flink meewerkt, de kracht missen om er achterheen te zitten. Er zijn soms beste ouders, die overigens heel goed voor hun kinderen zorgen, maar die of uit gemakzucht, of uit onnadenkendheid, toe laten, dat dit ééne uurtje in de week dikwijls om de onbetekenendste redenen wordt verzuimd — om een verjaardag hier, een pretje daar. Dat de catechisant dan verhinderd is om te gaan, wordt beschouwd als de natuurlijkste zaak van de wereld. En zoo werken dan, al bedoelen zij het niet, dergelijke ouders er onwillekeurig toe mee, dat de waardeering van de catechisatie bij hun jongens en meisjes zienderoogen afneemt. Maar als straks hun ziel gepijnigd wordt, omdat een of meer van hun kinderen onverschillig en koud aan den dienst des Heeren den rug toekeert, dan voelen zulke ouders zich niet vrij, en worden zij gekweld door een knagend zelfverwijt.

En dan zijn er ook nog vaders en moeders, die, nu ja, al houden zij den uitwendigen vorm nog aan, zelf innerlijk al zoo zijn verarmd en verkoeld, dat er geen geestelijke invloed hoegenaamd meer van hen op hun kinderen uitgaat. Wat laden die een ontstellende verantwoordelijkheid op zich!

Om nu maar te eindigen — heel veel ouders beschouwen de catechisatie als een zaak van de kerk en van den predikant. Tot zekere hoogte is ze dat. Tot zekere hoogte, want zwaar schuldig staat elke prediker, die niet heel zijn ziel legt in het moeilijk, maar heerlijk werk van de onderrichting der jeugd in de kennis der waarheid. Maar dat ge den prediker daartoe in staat stelt door niet alleen uw kinderen geregeld te zenden, maar ook op hun werk voor de catechisatie voortdurend toe te zien — dat is, ouders uw zaak! Daarvoor zijt gij aansprakelijk tegenover den God, die ze u schonk.

De adeldom van het Verbond der Genade geeft dure verplichtingen.

Moord....

Onder den titel: „de moord op de kinderziel" gaf het „Tijdschrift voor R.K. Ouders en Opvoeders" een uitnemend stukje, dat we, enkele uitdrukkingen daargelaten, geheel kunnen onderschrijven:

't Gevaar is niet denkbeeldig, dat bij de huidige economische crisis de aandacht van hen, die met gezag bekleed zijn, dermate in beslag wordt genomen door de zorg, hoe aan de moeilijkheden 'thoofd te bieden, hoe er 'n eind aan te maken, dat 't hun ontgaat, dat er allerwege krachten werken, die 't begrepen hebben op de vernietiging van de christelijke lectuur. En zoo ze dan al dat sloopingswerk, vooral geleid door Sovjet-Rusland, mee aanzien: de economische ontwrichting dreigt met 'n wereldcatastrophe, die aan de propagandisten van communisme en atheïsme niet onwelkom kan wezen, en dus lijkt de zorg voor de stofelijke belangen der volkeren twee vliegen in één klap te slaan. Echter: ondertusschen gaan de vijanden van de Christus hun gang en treden met de dag drierster op. Nog onlangs brachten de bladen opnieuw bijzonderheden over de methoden, door de Amsterdamsche communisten toegepast, om de jeugd voor hun idealen te winnen en te vormen tot vin-nige strijders voor de communistische gedachte. Oogen-schijnlijk hebben die pogingen echter slechts 'n matig succes: curiositeitshalve worden ze signaleerd en de brave provinciaal, zelfs de stadgenoot schudt z'n hoofd bedenkelijk, maar beseft niet, dat 't gevaar dichterbij is, dan hij vermoedt. Wanneer we in de Lim-burgsche mijnstreek wandelen, dan zijn we er ons zelden van bewust, dat onder onze voeten de grond in alle richtingen is doorboord, dat daar dag en nacht menschen werken, die voortgaan 'n ondergrondse stad te bouwen... Zoo weinig ook dringt 't tot ons door, dat 't mollenwerk der communisten rusteloos bezig is, onder de fundamente der hedendaagsche maat-